

De mediis = *Introductiones dialecticae <secundum Wilgelmum> IV*

Ms: Wien VPL 2499 ff. 35v-42v

Ed.: Iwakuma 1993b pp. 75-78

Excerpts: De Rijk 1967 pp. 143-145

1.1 Medium¹ a partibus:

Si aliqua species praedicatur de suo / genere universaliter affirmando, quodlibet oppositum potest / praedicari de qualibet alia specie illius generis, ut hic: si (A) *omne / animal est asinus*, (E) *omnis homo est lapis*.

Quod sic probatur. /

(1) Si (A) *omne animal est asinus*, (B) *omnis homo est asinus* (a / genere); si (B) *omnis homo est asinus*, (Bc) *omne² non asinus / est non homo* (a pari per contrapositionem).

(2) Iterum si (A) *omne / animal est asinus*, (C) *omnis asinus est asinus*; si **136r** (C) *omnis asinus est asinus*, (D) *omnis asinus est non homo* (a parte). /

(3) Et si verae sunt istae duae propositiones (Bc) '*omne non asinus est / non homo*' et (D) '*omnis asinus est non homo*', vera est (Ec) '*omne non lapis / est non homo*' (a dividitibus: QUICQUID PRAEDICATUR DE PARTIBUS DIVI/DENTIBUS, ET DE DIVISO); et si (Ec) *omne <non> lapis est non homo*, (E) *omnis homo / est lapis* (a pari).

(4) Modo collige extrema.

Eodem modo poteris habere / '*omnis homo est bos*' vel aliquid tale.

Quaeritur hic a probante / utrum ipse, <qui> argumentetur de (A) '*omne³ animal est asinus*', <argumentetur> de / vera vel de falsa.

Respondetur⁴: de neutra, sed de concessa pro vera. / Quo concesso, oportet quod *asinus* sit maius *animali* sub/iecto secundum regularem praedicationem, cum accidens <de subiecto> vel idem / de se non praedicetur ibi.

His ita concessis, sic adversare probanti. /

Si *omne animal est asinus*,
omnis *asinus est asinus*;
et, si / *omnis asinus est asinus*,
omnis *asinus est non homo*.

Hic / datur locus a parte.

Sed non valet, quia *asinus* est acceptum in priori / propositione par

¹ Medium] Medium W

² omne] om(n)is W

³ omne] omni W

⁴ Respondetur] Regula W

vel totum ad *animal* (par ut *sensibile*, totum ut *corpus*); sed illud, quod est par vel totum ad / *animal*, nec integra [vel] `nec´ specialis pars est ad *non homo* (quod/si esset, iam omne sensibile esset non homo, et ita omnis homo / esset non homo); et sic non potest fieri conclusio extremorum. /

Dicamus tamen quod *non homo* bene est totum ad *sensibile* et / *animatum*, quia sufficienter dividitur per illa et eorum opposita; / ~~non ideo tamen est totum ad illa, quia~~ multa bene dividuntur / per aliqua quorum non sunt tota. Et sic satis potest concedi con/clusio extremorum.

Nota quod, si maiores terminos volu/eris, eadem argumentatione poteris habere de priori / propositione hanc vel aliam talem propositione<m> ‘*omnis corvus 136v est arbor*’; et ex his duabus propositionibus fac unam per⁵ hanc / regulam (I): SI VERAE SUNT ALIQUAE DUAE PROPOSITIONES UNIVERSALES / AFFIRMATIVAE, ITEM SI PRAEDICATUM⁶ PRIMAE SUBICITUR SUBIECTO <SECUNDAE>, ET / SUBIECTUM PRIMAE PRAEDICATO SECUNDAE.^α Si autem maiores adhuc / volueris, trahe <ex> eadem propositione alias duas, et fac mihi / consequentiam supradicta regula. Et tunc habebis duas consequen/tias, illas iunge per⁷ hanc regulam (II): SI VERAE SUNT ALIQUAE / DUAE CONSEQUENTIAE, TUNC SI CONSEQUENS PRIMAE *etc.*^β Et nota / quod prior regula (I) tantum datur in universalibus affirmativis, / haec autem ultima (II) in quibuslibet per⁸ se tantum dispositis. /

1.2 Nota hanc naturam de medio a subiecto: quotiens al<i>/quod oppositum praedicatur de aliquo universaliter, tunc si praedi/catum subicitur subiecto universaliter, quodlibet oppositum / praedicatur de primo subiecto universaliter vel particulariter / vel indefinite, et vera est quaelibet particularis vel quaelibet / indefinita vel quaelibet singularis tam affirmativa quam / negativa. Quae respicit ad tres terminos. Termini: / si (A) *omnis homo est lapis, tunc*⁹, si (B) *omnis <lapis> est homo*, (E)

⁵ per] ul’ W

⁶ praedicatum] p(rae)dic() W

^α scil.: omne A est B, omne C est D ⇒ si omne B est C, omne A est D

⁷ per] ul’ W

^β scil.: si verae sunt aliquae duae consequentiae, tunc, si consequens primae antecedit antecedenti secundae, antecedens primae antecedit consequenti secundae.

$A \rightarrow B, C \rightarrow D \Rightarrow (B \rightarrow C) \rightarrow (A \rightarrow D)$

⁸ per] ul’ W

⁹ tunc] ite(m) W

omnis homo / est asinus.

Probatio.

(1) Si (A) omnis homo est lapis, tunc si (B) omnis / lapis est homo, (C) omnis homo est homo (a **subiecto**¹⁰); et si quia / (B) omnis lapis est homo, (C) omnis homo est homo, et quia (B) omnis lapis / est <homo>, (Cc) omne¹¹ non homo est non homo (ab antecedenti, probatio¹² / a pari <per **contrapositionem**>).

(2) Iterum si (A) omnis homo est lapis, tunc si (B) omnis / lapis est homo, (A) omnis homo est lapis (~~a praedicato~~); et, si quia (B) hoc est, / (A) illud est, et quia (B) omnis lapis est homo, (D) omnis homo est non homo / (ab antecedenti, et probatio¹³ a parte).

(3) Modo habes duas consequen/tias, ex quibus unum antecedens habentibus sic procede. **137r** Et <si> quia (B) omnis lapis `est` homo, verae sunt istae duae propositiones / (Cc) `omne non homo est non homo` et (D) `omnis homo est non homo`, et quia / (B) omnis lapis est homo, (E) omnis homo est asinus (ab antecedenti, / probatio fit a dividendis). Ecce probati sunt termini. /

Et <ex> `omne non homo est non homo` et `omnis homo est non homo` trahere / quamlibet¹⁴ particulariter vel quamlibet¹⁵ indefinite vel singulariter¹⁶ / affirmative¹⁷ vel negative.

(3') Quando autem habes duas consequentias, ubi est unum antecedens et diversa consequentia, / si non poteris¹⁸ argumentari ex una, sic ex duabus procede, / ut hic. Si verae sunt istae duae consequentiae supradictae, tunc / (Cc) `omne¹⁹ non homo est non homo` sequitur ad (B) `omnis lapis est / homo` et (D) <`omnis homo est non homo`> ad (B) `omnis lapis est homo` (a pari); et ita sequuntur / ad (B) `omnis lapis est homo` (a consequenti, probatio: si omnis / lapis est homo, tunc vera est ipsa et iterum vera est ipsa, et sic / habebis consequentiam: si (B) omnis lapis est homo, tunc (Cc) omne non homo / est non homo et (D) omnis homo est non homo).

¹⁰ subiecto] p(rae)dicato *W et Iwakuma 1993*

¹¹ omne] om(n)is *W*

¹² probatio] P(ro)positio *W*

¹³ probatio] p(ro)p(ri)o *W*

¹⁴ quamlibet] q(uae)lib(et) *W*

¹⁵ quamlibet] q(uae)lib(et) *W*

¹⁶ singulariter] sing(u)larem *W*

¹⁷ affirmative vel negative] Affirmatiua u(e)l negatiua *W*

¹⁸ poteris] p(er)mutaris *W*

¹⁹ omne] omnis *W*

1.3 Medium <a praedicato>. Nota / hanc naturam de medio a praedicato: quotiens aliquod / oppositum praedicatur de suo opposito universaliter, tunc si / praedicatum subicitur subiecto universaliter, quodlibet oppositum / praedicatur de priori praedicato universaliter vel particulariter / vel indefinite vel singulariter, et vera est quaelibet particularis²⁰ vel / indefinita vel singularis tam affirmativa quam negativa, / ut hic: si (A) *omnis homo est lapis, tunc, si (B) omnis lapis est homo, / (E) omnis lapis est asinus.*

Probatio.

(1) Si (A) omnis homo est lapis, / tunc si (B) omnis lapis est homo, (C) omnis lapis est lapis (a praedicato²¹); / et si quia (B) hoc est, (C) illud est, et quia (B) omnis lapis est homo, (Cc) omne non / lapis est non lapis (ab antecedenti, probatio est a pari per contrapositionem). **137vl**

(2) Iterum, si (A) omnis homo est lapis, tunc si [omnis lapis est non lapis] (B) et / omnis lapis est homo, (A) omnis lapis est [non] lapis [(a praedicato et subiec/to)]; et si quia (B) hoc est, (A) illud est, et quia (B) omnis lapis est homo, (D) omnis lapis / est non lapis (a <con>sequenti, probatio fit [et ab eodem et] a parte).

(3) Modo / iterum habes duas consequentias, ex quibus unum antecedens / habentibus sic procede. Et si quia (B) omnis lapis est homo, verae sunt / istae duae propositiones (Cc) ‘omne `non` lapis est non lapis’ et (D) ‘omnis lapis est non lapis’, / et quia (B) omnis lapis est homo²², (E) omnis lapis est asinus (ab ante/cedenti, probatio fit a dividitibus et a pari per contrapositionem). / Ex duabus <quibus> universaliter facis locum a dividitibus, trahe / qua<m>libet particulariter vel indefinite vel singulariter affirma<tive> / vel negative²³, ut superius.

1.4 Haec supradicta media, scil. / medium a partibus et de praedicato et de subiecto, hoc modo / determinantur. Vel magis quando ex aliquo antecedenti duo conse/quentia sequuntur, unumquodque per se, ex quibus postea simul / acceptis sequitur aliud, non licet iungi

²⁰ particularis vel indefinita vel sigularis] pars. u(e)l / in(de)finite u(e)l sing(u)larit(er) W

²¹ praedicato] subiecto W et Iwakuma1993

²² homo] n(on) lap(is) W

²³ negative] negatiua W

extrema, quia medius / terminus dissimiliter enuntiatus est, ut in argumentatione / medii a partibus ex²⁴ ‘*omne animal est asinus*’ sequitur ‘*omne / non asinus est non homo*’ et ‘*omnis asinus est non homo*’ unum/quodque per se; et ex illis postea simul acceptis trahitur ‘*omnis / homo est bos*’ vel aliquid tale; medius itaque terminus dis/similiter enuntiatus est, scil. illae duae propositiones dissimiliter / enuntiantur; quare non probatur consequentia, quia non ostenditur sequi / ex aliquo vero. Et hoc habet auctoritas Boethii²⁵ dicentis quod, quando medius / terminus²⁶ dissimiliter enuntiatur, non licet extrema conclu/dere, si fit talis dissimilatio quae impediat conclusionem. /

Sed contra respondetur quod, cum haec Boethius dixit, agebat de modalibus **138r** propositionibus²⁷; sed praemissae propositiones non sunt modales; quare haec / ratio non videtur²⁸ cogens ut²⁹ concedatur. In nulla enim argu/mentatione † ~~universaliter iterum dicitur~~ † extrema cohaerent, / quia ibi semper medius terminus dissimiliter enuntiatur. Ratio / etiam praedicta in medio a partibus non videtur valere, † ~~quod / dicimus, quando aliqua propositio falsa concedatur pro vera, quod debeat habere / illud quod vera,~~ † scil. quod praedicatur³⁰ sit maius vel par subiecto. /

1.5 Media. Nota hanc naturam in parvo medio: *quotiens / aliquid*³¹ *de aliquo universaliter, praedicatum praedicatur de se particula/riter, ut hic: si (A) omnis homo est lapis, (C) quidam lapis est lapis.*

Quod / sic probatur. Si (A) omnis homo est lapis, tunc vera est ipsa, scil. (A) ‘omnis / homo est lapis’, et iterum ista (B) ‘quidam lapis est homo’; et si verae / sunt istae duae propositiones (A) ‘omnis homo est lapis’ et (B) ‘quidam lapis³² / est homo’, tunc (C) quidam lapis est lapis (**a subiecto**, regula: SI / ALIQUID SUBICITUR ALICUI UNIVERSALITER, ET ALIQUID SUBICITUR SUBIECTO / PARTICULARITER, PRIMUM PRAEDICATUM

²⁴ ex] Et W

²⁵ Boethii] ul’ W, vide *De syl. hyp.*, PL 64 842D.

²⁶ terminus + [diffi] W

²⁷ propositionibus] p(ro) omnib(us) W

²⁸ videtur] *an iudicatur legendum?*; ind’r W

²⁹ ut concedatur: inconcedat(ur) W, Sed concedatur legit *De Rijk*

³⁰ praedicatur] *sic W, sed praedicatum legit De Rijk; fortasse sic legendum?*

³¹ aliquid] aliq(uo)d W

³² lapis est homo] homo / e(st) lap(is) W

PRAEDICATUR³³ DE SECUNDO SUB/IECTO PARTICULARITER). Collige terminos positos.

Et iterum illud³⁴ / nota in parvo medio: si aliquid removetur a se univer/saliter, illud removetur ab alio particulariter, ut hic: *si / nullus asinus est asinus, quidam homo non est asinus*; et / istud aliud: si aliquid singulare praedicatur de aliquo univer/saliter, ipsum praedicabitur de se, ut hic: *si omnis asinus est / Brunellus, Brunellus est Brunellus*; et istud aliud: si aliquid / singulare removetur a se, illud removetur ab aliquo par/ticulariter vel ab alio singulariter, ut *si Socrates non est Socrates, / quidam asinus non est Socrates vel Brunellus non est Socrates*. Has / naturas proba per parvum medium in unaquaque **l38v** faciendo locum a[d] destructione[m] consequentis.

1.6 Media. / Nota hanc maneriam terminorum in medio Gyldwini. / Et secundum eos poteris invenire ex qua natura procedant. *Si / (A) omnis homo est lapis, tunc si (B) quidam homo est homo, si / (D) omnis³⁵ lapis est homo, (E) quidam lapis est lapis.*

Qui ter/minus sic probatur.

(1) Si (A) omnis homo est lapis, tunc si (B) quidam / homo est homo, (C) quidam homo est lapis (a subiecto); et si quia / (B) quidam homo est homo, (C) quidam homo est lapis, et quia (B) quidam / homo est homo, sequitur ‘si (D) omnis lapis est homo, (B) quidam / homo est homo’ (ab antecedenti, probatio fit a praedicato). /

(2) Iterum si (A) omnis homo est lapis, tunc si (B) quidam homo est homo, / (E) quidam lapis est lapis (a subiecto); et si quia (B) quidam homo est homo, / (E) quidam lapis est lapis, tunc si quia (D) omnis lapis est homo, / (B) quidam homo est homo, et quia (D) omnis lapis est homo, (E) quidam / lapis est lapis (ab antecedenti). Modo habes hic unam / consequentiam et ante aliam.

(3) Ex his sic procede. Et si verae / sunt istae duae consequentiae, ista³⁶ scilicet ‘si (B) quidam homo est / homo, sequitur “si (D) omnis lapis est homo, (B) quidam homo est / homo”’ et ista ‘si quia (D) omnis lapis est homo, (B) quidam homo est / homo, et quia (D) omnis lapis est homo, (E)

³³ praedicatur] particularit(er) *W et Iwakuma1993*

³⁴ illud] ill’ *W*

³⁵ omnis + [homo e(st)] *W*

³⁶ ista scilicet] istas. *W*

quidam lapis est lapis', / vera est ista 'si (B) quidam homo est homo, si (D) omnis lapis est / homo, (E) quidam lapis est lapis' ([ab³⁷ antecedenti et] a consequenti). /

(4) Hinc ultimo consequenti adiunge (A) 'omnis homo est / lapis', quod primum antecedens, et habebit terminos positos. /

1.7 Media. Nota hos terminos posse probari per *medium de in/dividuis*, scil. *si* ($\neg A$) *Socrates non est homo*, (A) *Socrates est homo*.

Probatio. /

(1) Si (A) *Socrates non est homo*, (B) hoc³⁸ *non homo est non Socrates*.

(2) Quae **l39r** consequentia sic debet probari. Si quia falsa est (B) 'hoc³⁹ *non homo est non / Socrates*', falsa est ($\neg A$) '*Socrates non est homo*', et quia vera est ($\neg A$) '*Socrates non est homo*', / vera est (B) 'hoc⁴⁰ *non homo est non Socrates*' (per⁴¹ destructionem consequentis).

(3) Modo / probanda est adducta destructoria quae est in antecedenti, hoc modo. Si falsa / est (B) 'hoc⁴² *non homo est non Socrates*', falsa est ($\neg C$) 'hoc⁴³ *non homo non est Socrates*'; et si falsa est / ($\neg C$) haec, vera est haec (C) 'hoc⁴⁴ *non homo est Socrates*'; et ita vera est (D) '*Socrates est hoc⁴⁵ non homo*'.

(4) Ite/rum eadem argumentatione trahe (C) 'hoc⁴⁶ *non homo est Socrates*'.

(5) Et eas / sic iunge. Si verae sunt istae duae propositiones (D) '*Socrates est hoc⁴⁷ / non homo*' et (C) 'hoc⁴⁸ *non homo⁴⁹ est Socrates*', vera est (E) '*Socrates est Socrates*' (a subiecto); / et ita falsa est ($\neg A$) '*Socrates non est homo*'.

³⁷ Ab antecedenti *W et Iwakuma 1993, expungendum censeo*

³⁸ hoc] hic *W*

³⁹ hoc] h(ic) *W*

⁴⁰ hoc] hic *W*

⁴¹ per] Ad *W*

⁴² hoc] hic *W*

⁴³ hoc] hic *W*

⁴⁴ hoc] h(ic) *W*

⁴⁵ hoc] h(ic) *W*

⁴⁶ hoc] h(ic) *W*

⁴⁷ hoc] hic *W*

⁴⁸ hoc] hic *W*

⁴⁹ homo] hoino *ut videtur W*

(6) Quare vera est ista con`se`quentia ‘si falsa / est (B) “hoc⁵⁰ non homo est non Socrates”, falsa est (¬A) “Socrates non est homo”’. Ergo vera est ista / ‘si (¬A) Socrates non est homo, (B) hoc⁵¹ non homo est non Socrates’; et similiter de aliis potest probari, / scil. quod [hic etiam homo etiam] (B′) hoc⁵² non homo est non Socrates, et [si] (B′′) hoc⁵³ non homo est non / Socrates, et ita de ceteris non hominibus, tunc (Ac) omne [hic] non homo est non / Socrates (a partibus); et ita (A) Socrates est homo. Quare, si Socrates non est homo, / Socrates est homo.

2.1 Natura. Nota hanc naturam consequentiarum: *qu o t i e n s / quaelibet duo diversa praedicantur de quolibet universaliter vel singulariter, quod / vero universaliter, quod singulariter alio modo, quodlibet oppositum potest praedicari / de eodem subiecto, si fuerint verae <de universali> universaliter, de singulari sin/gulariter, hoc modo: si (A) omnis homo est homo et equus, (F) omnis homo est / bos.*

Quod sic probatur.

(1) Si (A) omnis homo est homo et equus, (B) omnis / homo est equus; et ita omne <non> equus est non homo.

(2) Iterum si (A) omnis homo⁵⁴ / est homo et equus, (C) omnis [est] homo est homo; et ita (D) nullus homo / est equus (ab opposito), et ita (Dc) nullus equus est homo (a pari per simplicem / conversionem⁵⁵), et ita (E) omnis equus est non homo.

(3) Modo habes duas / propositiones. Has sic iunge. Si verae sunt istae duae propositiones / (Bc) ‘omne non equus est non homo’ et (E) ‘omnis equus est non homo’, tunc (Fc) omne non **139vl** bos est non homo (a dividitibus); et ita (F) omnis homo est bos.

(4) Modo / collige extrema.

Eodem modo poteris probare istos terminos: *si omnis / homo est homo et non homo, omnis homo est lapis*, et de quolibet singulari. /

2.2 Alia. Hanc naturam⁵⁶ nota, et ceteras quae sequuntur. Si aliquod singulare / praedicatur de aliquo universaliter,

⁵⁰ hoc] h(ic) W

⁵¹ hoc] h(ic) W

⁵² hoc] h(ic) W

⁵³ hoc] h(ic) W

⁵⁴ homo] hoino *ut videtur* W

⁵⁵ conversionem] et uniu(er)sale(m) W

⁵⁶ naturam] enim W

de eodem subiecto potest praedicari quodlibet / oppositum universaliter, ut hic: *si omnis homo est Socrates, omnis homo / est asinus.*

2.3 Alia. Si aliquid praedicatur de aliquo universaliter, quodlibet sin/gulare removetur a quolibet singulari.

2.4 Alia. Si aliquid removetur / a se ipso universaliter, illud removetur a quolibet particulariter vel sin/gulariter. Quae probantur per destructionem consequentis.

2.5 Alia. Si aliquid / singulariter removetur a se ipso, illud potest removeri a quolibet parti/culariter vel singulariter. Quod probatur per destructionem consequentis.

2.6 <Alia>. Si / aliquod singulare praedicatur de aliquo universaliter, vera est et quaelibet particu/laris vel singularis.

2.7 Alia. Has iterum nota. Quotiens quodlibet / singulare praedicatur de quolibet singulari, tunc si praedicatum subicitur / subiecto, eadem possunt sequi quae superius dicta sunt. † ~~A particulari praedicati / vel subiecti, in medio a praedicato vel a subiecto~~ †. Pone exempla / et proba.

2.8 Alia. Si aliquid praedicatur de aliquo universaliter, tunc si aliquid / praedicatur de praedicato, de quo praedicato praedicatur aliud, de quo tertio quar/tum, de quo quarto quintum, universaliter semper, et sic ad infinitum, / ultimum praedicatum praedicatur de primo subiecto universaliter. Quae / consequentia potest probari per hanc regulam: SI ALIQUID PRAEDICATUR / DE ALIQUO UNIVERSALITER, TUNC SI ALIQUID PRAEDICATUR DE PRAEDICATO UNIVERSA/LITER, ET DE SUBIECTO UNIVERSALITER; et per istam ab antecedenti: QUICQUID / INFERT ANTECEDENS, ET CONSEQUENS.

2.9 Alia. si aliquid subicitur alicui /⁵⁷ universaliter, tunc si aliquid subicitur subiecto, et secundo / tertium, et tertio quartum, et quarto quintum, et sic quamdiu vis, primum **140r** praedicatum praedicatur de ultimo subiecto universaliter. Quae consequentia / potest probari per hanc regulam: SI ALIQUID SUBICITUR ALICUI UNIVERSALITER, / TUNC QUICQUID SUBICITUR UNIVERSALITER SUBIECTO, ET PRAEDICATO UNIVERSALITER; / et per hanc regulam ab antecedenti: QUICQUID INFERT

⁵⁷ alicui / + [subiecto] W

<ANTECEDENS, ET> CONSEQUENS. / De utraque natura pone exemplum, et proba.

2.10 Alia. Si aliquid / subicitur alicui universaliter, tunc si aliquid praedicatur de subiecto / universaliter, et aliud de illo secundo praedicato, et aliud de tertio, et / aliud de quarto, et sic quamdiu volueris, semper tamen universaliter, / primum praedicatum praedicatur de ultimo praedicato [universaliter vel] / particulariter, ut *si omnis homo est lapis, tunc si omnis homo / est equus, <sequitur> 'si omnis equus est asinus, quidam asinus est lapis'*. Prima / regula argumentationis est haec: SI ALIQUID PRAEDICATUR DE ALIQUO / UNIVERSALITER, TUNC SI ALIQUID PRAEDICATUR DE SUBIECTO UNIVERSALITER, / PRIMUM PRAEDICATUM PRAEDICATUR DE SECUNDO PRAEDICATO PARTICULARITER. In secundo vero argumentatione fit locus ab antecedenti per / hanc regulam: QUICQUID INFERT ANTECEDENS, ET CONSEQUENS. /

¿¿¿**2.11** In cuius probatione datur talis consequens regula: si aliquid / subicitur alicui particulariter, tunc si aliquid praedicatur de [praedicato / universaliter] subiecto universaliter, primum praedicatum praedicatur / de secundo particulariter, et sic usque ad ultimum.???

2.12 <Alia>. Si aliquid / praedicatur de aliquo particulariter, tunc si aliquid praedicatur de / praedicato universaliter, et de illo aliud et de illo aliud, et sic unum de / alio quamdiu vis universaliter, primum subiectum praedicatur de ulti/mo praedicato particulariter, ut hic: *si quidam homo est animal, / tunc si omne animal est asinus, sequitur 'si omnis asinus est / equus, <tunc> si omnis equus est corvus, quidam corvus est homo'*. /

2.13 Alia. Si aliquid subicitur alicui particulariter, tunc si aliquid praedicatur **140v1** de subiecto universaliter, et aliud de illo, et aliud de illo, et unum de alio / universaliter quamdiu vis, primum praedicatum praedicatur de ultimo / particulariter, ut hic: *si quidam homo est animal, tunc si omnis / homo est asinus, sequitur 'si omnis asinus est equus, <tunc> si omnis equus / est corvus, <quidam corvus> est animal'*.

2.14 Alia. Nota hanc naturam. Quotiens / duo diversa praedicantur de aliquo universaliter, vera est quaelibet parti/cularis vel singularis affirmativa vel negativa, et

etiam universalis / de eodem subiecto de⁵⁸ quo⁵⁹ praedicatur quodlibet ut⁶⁰ oppositum.

2.15 Alia. / Si aliquid removetur ab aliquo particulariter, a quolibet toto illius / subiecti⁶¹ potest removeri quaelibet alia pars, ut hic: *si quidam / homo non est lapis, quoddam⁶² animal non est asinus*. Quod probatur per de/structionem consequentis.

3.1 Modo consequens. Nota hanc mane/riam positionis in huiusmodi terminis: *si vera est et falsa est (A) 'omnis / homo est lapis', si (G) omnis equus est lapis, si (F) nullum non / risibile est lapis, si (D) omnis asinus est lapis, (E) Socrates est lapis*. /

Qui sic probantur.

(1) Si vera est et falsa est (A) 'omnis homo est lapis', / tunc vera est.

(2) Et, si vera est (A) 'omnis homo est lapis', tunc si / (B) omnis lapis est homo, (C) omnis⁶³ lapis est equus (hanc / consequentiam proba per medium a praedicato).

(3) Et, si quia (B) omnis / lapis est homo, (C) omnis lapis est equus, † (a consequenti).

(4) Et, si / quia hoc est, illud est, tunc si quia (C) omnis lapis est equus, sequitur / 'si (D) omnis asinus est lapis, (E) Socrates est lapis'; et, quia (F) nullum non risi/bile est `lapis', sequitur illud idem (a consequenti).

(5) Et, si quia (C) omnis / lapis est equus, sequitur 'si (D) omnis asinus est lapis, (E) Socrates / est lapis', inde sequitur 'si (F) nullum non risibile est lapis, si (D) omnis / asinus est lapis, (E) Socrates est lapis' (a consequenti).

(6) Hic probandum est quod / (G) 'omnis equus est lapis' sit antecedens ad istam consequentiam 'si **l41rl** (C) omnis lapis est equus, si (D) omnis asinus est lapis, (E) Socrates est lapis'. / Quod sic probatur.

(6.1) Si (G) omnis equus est lapis, tunc si (C) omnis lapis / est equus, (H) omnis lapis est asinus (per medium a praedicato proba / hanc consequentiam); (6.2) et si quia (C) omnis lapis <est> equus, (H) omnis

⁵⁸ de] qe a.c. W

⁵⁹ quo] q(ua) W

⁶⁰ ut] at, ut videtur W

⁶¹ subiecti] subiecto W

⁶² quoddam] q(ui)dam W

⁶³ omnis + [equus] W

lapis est / asinus, et quia (C) omnis lapis est equus, sequitur ‘si (D) omnis asinus / est lapis, (E) Socrates est lapis’ (ab antecedenti; proba quod ‘si (H) omnis lapis est asinus’ / sit antecedens ad istam consequentiam ‘si (D) omnis asinus est lapis, (E) Socrates / est lapis’ per medium a subiecto).

(7) Postea collige terminos.

3.2 Alia consequens. / Iterum nota hanc aliam in huiusmodi terminis: *si quia* (A) *Socrates est / homo et non homo*, (A) *Socrates est homo et non homo*, et quia (D) *Socrates est Brunellus*, / (E) *Socrates est Plato*.

Quod sic probatur.

(1) Si quia (A) *Socrates est homo et non / homo*, (A) *Socrates est homo et non homo*, et quia (D) *Socrates est Brunellus*, (A) *Socrates est / homo et non homo* (a consequenti).

(2) Probandum est quod (A) ‘*Socrates est homo et non / homo*’ sit⁶⁴ consequens ad antecedentem (D) ‘*Socrates est Brunellus*’. Quod / ita sit. Si (D) *Socrates est Brunellus*, (C) *Socrates est non homo* (a parte). Ex / alia parte trahe ‘<si> (D) *Socrates est Brunellus*, (B) *Socrates est homo*’ (per parvum / medium). Et eas sic iunge: si verae sunt istae duae propositiones / (B) ‘*Socrates est homo*’ et (C) ‘*Socrates est non homo*’, tunc (A) *Socrates est homo et non / homo* (a pari).

(3) Modo redi ad hanc consequentiam ‘si (D) *Socrates est / Brunellus*, (A) *Socrates est homo et non homo*’, et inde procede sic. (3.1) Et, si quia / hoc est, illud est, et quia (D) *Socrates est Brunellus*, (E) *Socrates est Plato* (ab antecedenti). (3.2) Proba quod (E) ‘*Socrates est Plato*’ [*Socrates est*] sit⁶⁵ consequens ad[de] / (A) ‘*Socrates est homo et non homo*’, sic. Si (A) *Socrates est homo et non homo*, / (B) *Socrates est⁶⁶ homo*, et ita (Bc) *omne non homo est non Socrates*; iterum si (A) *Socrates / est homo et non homo*, (C) *Socrates est non homo*, et ita (Cc) *omnis homo est non / Socrates*; et si verae sunt istae duae propositiones (Bc) ‘*omne non homo est / non Socrates*’ et (Cc) ‘*omnis homo est non Socrates*’, vera est (Ec) ‘*omne non Plato est non **l41v** Socrates*’, et ita *Socrates est Plato*.

3.3 Alia consequens: *si verae sunt / et falsae sunt istae duae propositiones* (A) ‘*omne animatum est arbor*’ et / (B) ‘*omnis albedo est nigredo*’, si (E) *omnis asinus est equus*, si (I) *omnis bos / est leo*, si (J) *omnis corvus est homo*, (K) *quoddam animatum non est arbor*. /

64 sit] sic W

65 sit] fit W

66 e(st) W, et Iwakuma 1992

Horum termini talis est probatio.

(1) Si verae sunt et falsae sunt istae duae / propositiones, tunc sunt verae (a toto integro).

(2) Et, si verae sunt / istae duae propositiones (A) ‘omne animatum est arbor’ et (B) ‘omnis albedo est / nigredo’, tunc [vera] (B) ‘omnis albedo est nigredo’ vera est (a toto inte/gro).

(3) Et, si (B) omnis albedo est nigredo, tunc si (C) nullus asinus est / nigredo, (D) nullus asinus est albedo (a praedicato).

(4) Et, si quia (C) nullus / asinus est nigredo, (D) nullus asinus est albedo, et quia (E) omnis / asinus est equus, (D) nullus asinus est albedo (a consequenti, probatio / fit ab oppositis).

(5) Et, si quia (E) hoc est, (F) illud est, et quia (E) omnis asinus est / equus, (F) quidam quadrupes non est leo (ab antecedenti, probatio / fit per medium a partibus). † ~~Prius facto loco equus dicitur consequens~~ † /

(6) Et, si quia (E) hoc est, (F) illud est, et quia (E) omnis asinus est equus, sequitur / ‘si (G) omnis bos est equus, (F) quidam quadrupes non est bos’ (ab ante/cedenti, probatio a praedicato).

(7) Et, si quia (E) omnis asinus est equus, / sequitur ‘si (G???) omnis equus est asinus⁶⁷, (F) quidam quadrupes non est / bos’, et quia (E) omnis asinus est equus, sequitur ‘si (G) omnis bos est / leo, (H) quoddam animal non est homo’ (ab antecedenti, probatio ab / antecedenti est in cuius probatione est medium a partibus).

(8) Et, si / quia hoc est, illud est, et quia (E) omnis asinus est equus, sequitur ‘si / (I) omnis bos est leo, si (J) omnis corvus est homo, (K) quoddam animal / non est corvus’ (ab antecedenti).

(9) Et, si quia hoc est, illud est, et quia / (E) omnis asinus est equus, sequitur ‘si (I) omnis bos est leo, si / (J) omnis corvus est homo, (L) quoddam animatum non est arbor’ (ab **l42r** antecedenti, probatio huius loci est ab antecedenti bis posito / et postea per medium a partibus). Modo collige terminos quos dedisti. /

3.4 Alia: *si vera est et falsa est ‘omnis homo est asinus’, tunc si / vera est et falsa est consequens ‘si omnis equus est animal, quoddam / animal non est equus’, omnis homo est cygnus.*

Probatio⁶⁸ talis est. / Si vera est et falsa est ‘omnis homo est asinus’, tunc [si] vera est (a / toto integro); et, si omnis homo est asinus, tunc si omnis / asinus est cygnus, omnis homo est cygnus (a praedicato); et, si / quia hoc est, illud est, et quia vera est et falsa est ista consequentia / ‘si

⁶⁷ equus e(st) asinus *sic* W, *sed fortasse* bos est equus *legendum*.

⁶⁸ Probatio] P(ro)positio W

omnis equus est animal, quoddam animal non est equus', omnis / homo est cygnus (a consequenti). Proba quod ista consequentia an/tecedat ad 'omnis asinus est cygnus', sic. Si vera est et falsa est illa / consequentia, tunc falsa est; et, si falsa est illa consequentia, tunc omnis asinus / est cygnus. Et, si quidam asinus non est cygnus, vera est illa consequentia. Istud / sic proba. Si quidam asinus non est cygnus, quoddam animal non est cygnus⁶⁹

ⁱ si verae sunt aliquae duae consequentiae, tunc, si consequens primae antecedit antecedenti secundae, antecedens primae antecedit consequenti secundae. $A \rightarrow B, C \rightarrow D \Rightarrow (B \rightarrow C) \rightarrow (A \rightarrow D)$

⁶⁹ cignus + . . . et hic librarius imperfecte scribere destitit, fere dimidio folio vacuo relicto, W